

Nr 122

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående anslag till en musikskola i Härnösand m. m.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Johannes Andersson m. fl.* (I: 180) och den andra inom andra kammaren av herr *Kärlander m. fl.* (II: 195), har hemställts, att riksdagen måtte bevilja statsbidrag till en av motionärerna beskriven musikskola i Härnösand samt att denna skola måtte rubriceras som yrkesskola och ställas under överstyrelsen för yrkesutbildning.

I motionerna har anförts i huvudsak följande.

Västernorrlands läns musikförbund har under många år undersökt möjligheterna att inom Västernorrlands län få till stånd en musikskola av den typ, som finnes i Ingesund invid Arvika. Genom konferenser med professor Carlberg vid Musikakademien och rektor Wallin vid Folkliga musikskolan i Ingesund, Arvika, har en dylik skola planlagts i Härnösand. Musikförbundet har därvid med såväl Arvikaskolan som Framnässkolan under hand diskuterat inplaceringen av Härnösandsskolan som musikskola för mellersta Norrland. Av diskussionen har framgått att Härnösandsskolan inte skulle komma att inkräkta på de redan befintliga skolornas arbetsfält.

Musikskolan förutsättes organiseras som en treårig instruktörslinje med inträdesprov och examen. Den avses alltså att fungera som en yrkesskola under överstyrelsen för yrkesutbildning. Här kan framhållas att Folkliga musikskolan i Ingesund i själva verket också är en yrkesskola till gagnet. Målet för Härnösandsskolans verksamhet är att giva en gedigen undervisning inom musikens olika grenar.

Härnösand är som skolstad en väl lämpad plats för musikskolan. I denna stad finnes folkskolor, småskoleseminarium, folkskoleseminarium, flickskola, läroverk samt ett flertal andra skolformer. I flera av dessa skolor skulle övningsundervisning för musikskolans elever kunna anordnas.

Musikskolans läsår bör så nära som möjligt sammanfalla med de övriga skolformernas skolar och sträcka sig över samma tid, d. v. s. 39 veckor. En ur pedagogisk synpunkt god intagningsiffra till den första årskursen är 12 elever.

Följande förslag till lärartjänster har upprättats:

Under musikskolans första år behövs 3 heltidsanställda lärare, varav en skall fungera bl. a. som rektor, samt timanställda lärare för ca 45 lärartimmar per vecka,

under skolans andra år behövs 5 heltidsanställda lärare samt timanställda lärare för ca 50 lärartimmar per vecka,

under skolans tredje år, då skolan är fullt utbyggd med ett elevantal på minst 36 elever, behövs 7 heltidsanställda lärare samt timanställda lärare för ca 60 lärartimmar per vecka.

På grundval av denna sammanställning kan följande ekonomiska kalkyl göras:

Lärarlöner första året:	ca	83 000	kronor
» andra » »		122 000	»
» tredje » »		160 000	»

Härtill kommer driftkostnader av sedvanligt slag. Storleken av dessa kan svårigen nu beräknas.

Västernorrlands läns musikförbund har vid framläggandet av sina planer på musikskola inom länet mött mycken förståelse i vida kretsar. Genom Stiftelsen J. C. Kempes Minne har förbundet erbjudits disponera herrgården Kapellsberg i Härnösand, vilken restaurerats och ombyggt för mer än 350 000 kronor på sådant sätt, att den är lämpad för en blivande musikskola med internat. Byggnadsrådet Dahl i Stockholm har därvid uppgjort ritningarna, och professor Carlberg vid Musikakademien har varit i tillfälle att granska dessa. Den planerade musikskolans lokaler är sålunda genom enskilt initiativ redan färdigställda.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionerna från överstyrelsen för yrkesutbildning, statskontoret samt musikaliska akademiens styrelse.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har anfört bland annat följande.

Överstyrelsen finner det angeläget, att en skola av här förevarande slag inrättas. Den kommer utan tvekan att ha en viktig funktion att fylla enligt vad överstyrelsen kan bedöma. Jämväl valet av ort för skolans placering synes lämplig. Undervisningen synes även upplagd på ett sådant sätt, att de blivande instruktörerna får en mångsidig och för sitt blivande arbete väl avpassad utbildning. Överstyrelsen delar helt motionärernas uppfattning att fråga är om en egentlig yrkesskola. Det synes lämpligt att den sorterar under överstyrelsen. Med hänsyn till sitt stora upptagningsområde bör skolan få karaktär av en central yrkesskola.

Det är enligt överstyrelsens uppfattning naturligt, att en musikskola skall kunna beredas statsbidrag på samma eller liknande grunder som andra yrkesskolor. Fråga uppkommer emellertid i vilken form statsbidrag skall kunna utgå. En musikskola faller icke under någon av de tre grupper kurser — industri och hantverk, handel och husligt arbete — som omnämnes i det avsnitt av statsbidragskungörelsen, som reglerar bidragen till de årliga kostnaderna till *kommuners och landstingskommuners yrkesskolor*. Den nuvarande konstruktionen av statsbidragskungörelsen ställer sålunda en musikskola med kommun eller landstingskommun som huvudman utanför möjligheterna att erhålla statsbidrag på sätt som utgår till annan yrkesutbildning. Överstyrelsen vill nämna, att stort intresse föreligger att tillskapa andra skolor inom områden, som jämväl ligger utanför nuvarande statsbidragskungörelsens tillämpningsområde och som alltså i statsbidragshänseende kommer i samma ogynnsamma ställning som en musikskola.

Den planerade musikskolan i Härnösand synes komma att erhålla Västernorrlands läns musikförbund till huvudman. Den blir sålunda en *enskild yrkesskola*. Såsom sådan bör den i statsbidragshänseende bli förd till grupp B. För enskilda yrkesskolor gäller icke begränsningen till angivna tre grupper av kurser. Till följd härav synes hinder icke möta för

Kungl. Maj:t att i vanlig ordning tillerkänna musikskolan i Härnösand statsbidrag. Överstyrelsen, som utgår från att skolan ställes under överstyrelsens tillsyn, kommer att till sig knyta erforderlig expertis för tillsynens utövande. Överstyrelsen förutsätter att skolans organisation blir föremål för granskning av Kungl. Maj:t och av överstyrelsen i samband med att prövningen av statsbidragsansökan äger rum. Under förutsättning att allmänna villkor i övrigt uppfylles är överstyrelsen beredd att hos Kungl. Maj:t tillstyrka statsbidrag till skolan. Överstyrelsen förordar därför, att utskottet föreslår riksdagen att positivt uttala sig för att Kungl. Maj:t under angivna förutsättningar ger statsbidrag till musikskolan i Härnösand.

Statskontoret har i huvudsak framhållit följande.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 16 april 1959 hemställt, att Kungl. Maj:t genom särskilda sakkunniga skulle utreda vissa med det musikaliska folkbildningsarbetet sammanhängande spörsmål, däribland frågan om utbildningen av musikinstruktörer. Skulle en dylik utredning inom en snar framtid komma till stånd, synes det knappast lämpligt att nu taga ställning till frågan om en musikskola i Härnösand.

Vidkommande motionärernas hemställan, att nu ifrågavarande musikskola skulle rubriceras som yrkesskola och ställas under överstyrelsens för yrkesutbildning tillsyn, vill statskontoret framhålla, att med yrkesskola enligt gällande yrkesskolestadga (SFS 1955: 503) avses skolenhet, där yrkesundervisning bedrivs. Såvitt ämbetsverket kunnat konstatera, ha några klart markerade gränser för begreppet yrkesundervisning i stadgans mening icke uppdragits — något som knappast kan anses lyckligt, så mycket mindre som all utbildning bortsett från grundläggande undervisning ytterst syftar till att göra eleverna lämpade för ett yrke. 1952 års yrkesutbildningssakkunnigas utredningsuppdrag gällde emellertid närmast utbildningen för näringsgrenarna industri, hantverk, handel och husligt arbete (se prop. 1955: 139, sid. 7). Bestämmelserna i kungörelsen 1957: 480 om statsbidrag till yrkesskolor taga också sikte på ifrågavarande näringsgrenar. Viss utvidgning har visserligen, om än mer undantagsvis, förekommit (se statsliggaren sid. 790) men synes icke ha haft samma principiella karaktär, som det nu framlagda förslagets genomförande skulle innebära. Statskontoret får för sin del avstyrka att musikskolor rubriceras som yrkesskolor och därmed ställes under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Slutligen bör nämnas, att behovet av den ifrågasatta skolan icke synes klarlagt, och icke heller har organisationen eller kostnaderna därför angivits.

På grund av det anförda får statskontoret föreslå, att förevarande motioner icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Musikaliska akademiens styrelse slutligen, som i ärendet hört musikhögskolans lärarråd, har anfört bland annat följande.

Styrelsen, som finner det riktigt att möjligheterna till musikutbildning sprids över landet, ställer sig i princip gillande till det i motionerna väckta förslaget. Onekligen skulle en dylik musikskola fylla ett stort behov i mellersta Norrland. Förläggningen till Härnösand ter sig också naturlig, dels med hänsyn till Härnösands karaktär av kulturcentrum för denna landsdel, dels tack vare att lokalfrågan redan i förväg är löst. Dock vill

styrelsen betona, att det för närvarande möter mycket stora svårigheter att inom Sverige uppbåda kompetenta lärarkrafter för kvalificerad musikundervisning.

Därjämte vill styrelsen framhålla, att det i fråga om musikskolan i Härnösand skulle bli fråga om ganska stora anslagsmedel från statens sida, åtminstone ca 100 000 kronor per år. Med tanke på att statsverket i sina ekonomiska åtaganden på musikens område i främsta rummet bör inrikta sig på en upprustning av musikhögskolan och det ännu otillräckligt understödda musikkonservatoriet i Göteborg, vill styrelsen tillstyrka bifall till motionerna endast under förutsättning att ett sådant bifall icke kommer att inkräkta menligt på utvecklingen av redan befintliga läroanstalter för musikutbildningen.

Utskottet. Enligt vad utskottet inhämtat har chefen för ecklesiastikdepartementet i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1960 samma dag tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning rörande utbildning av lärare och handledare för det fria och frivilliga musikhögningsarbetet samt vissa därmed direkt sammanhängande spörsmål. Utskottet, som icke är berett att tillstyrka bifall till de i motionerna I: 180 och II: 195 gjorda yrkandena, vill emellertid framhålla, att det med hänsyn till vad som bland annat upplysts angående den tilltänkta musikskolans i Härnösand allmänna utbildningsmål synes utskottet lämpligt, att förutnämnda utredning jämväl till prövning upptager frågan om statsbidrag m. m. till ifrågavarande musikskola.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 180 och II: 195, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 13 maj 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren, herrar Gillström, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Thun, Pålsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Bertil Petersson, Edström, Sundin, Kaijser och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Malmborg, Thapper, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Nilsson i Göingegården, fröken Karlsson, herrar Andreasson, Arvidson, Gustafsson i Skellefteå, Larsson i Hedenäset och fröken Vinge.